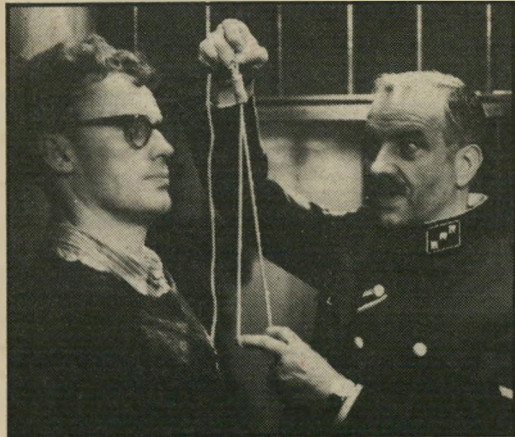

אהבה ישוראלית

סיפור פשוט:

גרמניה בימי מלחמת העולם. עיירה קטנה בדרום. פאולינה קרופ. בעלת חנות קטנה לירקות. שבעלה גויס ועומד להישלח לחזית, מתאבדת בשבוי-מלחמה פולני. זהו אחד ממאות אלפי הפולנים ששוחררו ממחנות השבויים ושנסמרו, כעובדי-כפיה,

באמצעות ספרד? שאל אותי חבר בסקי. אם ארץ-הבסקים תהיה עצמאית, נוכל להצטרף לשוק-האירופי כחידה נפרדת, ליהנות מזכויות דומות ולחיות באותו הזמן גם תחת דיגלנו? כך מגיעה זכות-ההגדרה-העצמית של העמים בימינו לפריחה מחודשת. אנחנו, הרוחים בשתי ידינו את הרעיון לחיות עם

סרן הסי"ם ואסיר פולני בסרט

הפלטונים במדינה דמוקרטית חילונית, שבה יחיו ביחד יהודים, מוסלמים ונוצרים, בוודאי יכולים להבין את הבסקים. ואולי גם את הפלטונים, המתעקשים משום-מה לחיות גם הם במדינה קטנה משלהם, תחת דיגלם הלאומי.

בעזרת השם

עמדנו במסדרון, כבניין האוניברסיטה של בילבאו, כאחת ההפסקות של הוועידה.

איש מוג'אהדין-חאלק, המחותרת המתקדמת באיראן, דיבר על הוועדות המבוצעות בארצו בשם הדת. המוג'אהדין אינם כופרים. אבל הם דוגלים בהפרדת הדת מן המדינה.

סיפרתי על הלאומנות הדתית של מאיר כהנא וגוש-אמונים, ועל השיגעון של "החוזרים בתשובה". הזכרתי גם את התחיה הדתית-קנאית בחוגים מסוימים בקרב הנוער הערבי בישראל וכשטחים הכבושים.

איש-אש"ף דיבר על המחותרות הדתיות הקנאיות המאיימות על תריסר מיטטרים בעולם הערבי.

מישהו דיבר על התנועה הדתית הימנית-קיצונית בארצות-הברית.

אין ספק: במקומות רבים בעולם מתחזקות התנועות הדתיות-מוסלמיות, נוצריות, יהודיות, ושלל של כיתות משוגעות אחרות. "אין מה לעשות," נאנח ידידי האיטלקי, איש השמאל המת-קדם. "היה נרמה שגמרנו עם הצרה הזאת, והנה היא מופיעה שוב. איני רואה כוח המסוגל לחסל את הדת!" רק אלוהים מסוגל לכך," סיכמתי.

לידתה

של תנועת שיחרור

ישננו בטרקלין של מלון בבילבאו — נציגים של תנועות שלום ותנועות-שיחרור מכה ארצות. נחנו אחרי יום ארוך של דיונים. הייתי עייף מאוד, כי היה עליי להתרכז במיוחד כדי לעקוב, איכשהו, אחרי הדיבור הספרדי.

אינתו יושבה צעירה כושית יפהפיה, ידידתו האישית של אחד הנוכחים. שערותיה היו קלועות בעשרות צמות רקיקות. פעם בחודש היא משקיעה — כפי שסיפרה לי — ארבע שעות בסידורן. היא חיה בפאריס, אך מוצאה ממדינת קאמרון. הארץ האפריקאית שהיתה פעם מושבה גרמנית, ואחרי-כך חולקה בין צרפת ובריטניה, עכשיו זוהי מדינה-צריקאית טיפוסית — עצמאית, תחת שילטונה של מיפלגה יחידה, הוזכה ב-99% של הקולות. אבל הצעירה לא היתה מעוניינת בפוליטיקה.

דיברנו על הא ועל דא, כשניגש אלינו נציג האופוזיציה של קולומביה, גבר קשיש שהקדיש את כל חייו למאבק בשילטון הדיכוי הריאקציוני השולט במדינה דרום-אמריקאית זו. כמה שעות לפני כן הלהיב האיש את הציבור הבסקי, בוועידה שבה השתתפנו, בנאומו הובילה-הבנות למען החרות. בשיא דבריו שלח את אגרופו אל על, וכל הנוכחים הריעו לו בקימה.

הוא בירך את כולנו ולחץ את ידינו. כך הגיע אל הכושית.

נכנסה בי רוח-ישטות. נא להכיר את הנציגה של חזית-השיח-רוח של קאמרון? אמרתי.

האיש מקולומביה הזרק בלמו קומתו הקצרה, הושיט את ידו בחגיגות ולחץ את ידי האפריקאית היפה. אני מאחל לכם הצלחה במאבקכם הצודק! הכריזו באנגלית.

הצעירה שניגה מביתה אנגלית, לא תפסה כמה המדובר. היא שלחה לעברו חיוך מתוק.

וכך נולד המאבק ההיסטורי לשיחרור קאמרון.

* ארמן מילר-שטאל

מן החזית לחופשה, והמבקש את אשתו שלא להלשין על זוגיה-האבהים. אני לא רוצה שנרוויח מרצח! הוא אומר לאשתו החמדנית, תוך כרי התעללות, ובהזדמנות אחרת: לא צריכים לשמור על כל ההוראות בדיוק!

אבל כל האנשים האלה, שיכלו להיות אזרחים טובים והגונים במישטר אחר, הם שותפים לפשע. הם רואים ומשלימים, מי באדישות, מי בנקיפת-מצפון, מי תוך השמעת רמו שברמו של הסתייגות. זהו גבול ההעזה בדיקטטורה, שבה צפוי עונש-מוות למי שמאזין בטעות לקריין הגרמני של הרדיו הבריטי.

כאשר מישוה מתרגל על ריבוי "הפולנים המלוכלכים" בעיירה, מעיר הקצין ברוחב-לב: אבל הרי מישוה מוכרח לעשות כאן את העבודה המלוכלכת שלנו, בשעה שאנחנו מגינים על תיפארת הרייך! מוכיר משהו?

שום דבר אכזרי כמוהו אינו קורה בסרט. ודווקא זהו הרבר הנורא. כימי הוועיה, כאשר נרצחו מיליונים, כאשר גם מיטב הנוער הגרמני נקטל בחזית, התנהלו החיים בעיירה גרמנית כסדרם. האזרחים שמרו על החוק. המישטר היה מטורף, החוק היה פושעני, אך זה היה "נורמלי". ואילו אהבה רגילה בין גבר ואשה היתה בלתי-נורמלית.

כזאת היתה האהבה בגרמניה. כזאת עלולה להיות מחר האהבה בישראל.

עם תחת גפנו

ספרד היא ארץ יסתיכונית. מן המטוס נראה הנוף הספרדי כמו הנופים של ארץ-ישראל, מארוקו, תוניסיה ויוון. הצבע השולט הוא חום. כעונה זו של השנה זהו הצבע הכלערי.

כשטסים ממרדף צפונה, מופיע לפתע מחסום גבוה של הרים מושלגים. מעבר לו מתחיל נוף שונה לגמרי, נוף של גבעות ירוקות, נוף אירופי מובהק. וזהו ארץ הבסקים.

ארץ קטנה, משהו כמו ארץ-ישראל, בין ההרים והאוקיינוס האטלנטי (הנקרא כאן "מיפרץ ביסקאיה" על שם אחד משלושת המחוזות הבסקיים). בגלל שפע הגשם והמרחק הקטן בין ההרים והים, הנהרות של ארץ-הבסקים קצרים ועשירים. לא מכרס סבלה כילבאו משיטפון, שמוטט בתים והטביע עשרות בני-אדם.

לפני מאות בשנים היו המחוזות הבסקיים עצמאיים. זה היה בערך בתקופה שבה שלטו הצלבנים בארצנו. מאז סופחו לספרד.

ונהנו ממירה משתנה של אוטונומיה, שחוסלה כליל כימי פראנקו. עתה הם רוצים בעצמאות, או לפחות באוטונומיה מלאה.

וכמו הבסקים, שורה ארוכה של עמים אחרים. הקאטאלאנים באיוון הספרד בספרד, הברטונים בצרפת, הקורסיקאים והסארדיניים באיים שלהם, הוולשים והסקוטים בבריטניה, ועוד ועוד.

למראית-עין זה נראה מוזר. כאשר יש גושים עולמיים, מערכת-הגנה מרחבית ויחידות כלכליות כללי-בשתיות, מדוע שואף עם קטן של שניים-שלושה מיליון לעצמאות? מדוע הוא דבק ברגל משלו?

לכאורה, יש כאן סתירה בין ההתפתחות ההיסטורית והתודעה של העמים. אך נרמה לי שזה רק למראית-עין.

מדינות מאוחדות וריכוזיות כמו ספרד, צרפת ובריטניה היו חיוניות כמשך מאות בשנים, כאשר המדינה הלאומית היתה מיסגרת להגנה משותפת ולבניין כלכלה אחידה. חבלים קטנים שלא השכילו להקים בעוד מועד מדינה לאומית כזאת — כמו גרמניה ואיטליה — סבלו קשות מפלישות השכנים, ופיגרו בהתפתחותן.

המטלות האלה של המדינה הלאומית נעלמות עתה. היחידה ההגנתית שוב אינה לאומית, אלא רב-לאומית, כמו ברית-נאט"ו וברית-זרשה. צורכי הכלכלה בעידן הטכנולוגיה מחייבים יחידות הרכב יותר גדולות, כמו השוק-האירופי-המשותף והגוש הסובי-ייטי.

במצאות זו מאבדת המדינה החד-לאומית הכפויה, המדכאת את הלאומיות הנפרדת של חבלים שונים, את זכות-הקיום שלה. מדוע אנחנו צריכים להיות חברים בשוק-האירופי-המשותף

פאולינה (שיגולה) בסרט*

לאיכרים גרמניים. אסור להם לנגוע באשה גרמניה. מגע כזה מהווה "חילול-הגזע", פשע שדינו מוות.

האשה והשבוי הצעיר אחוזים בטריוף של אהבה גופנית. הם מתעלמים מן הסכנה, שכנה חמרנית, החושקת בחנות של פאולינה, מלשינה עליהם.

את הסיפור מספר בנה של פאולינה, הנראה כראשית הסרט כילד המוצץ סוכריה בעלת צלב-יקוס. סרט גרמני, על פי סיפורו של הסופר הגרמני רולף (ממלא המקום) הוכהוט, מבויים ביד הבימאי הפולני הגדול אנדריי (איש השיש) ויידה, כשאת התפקיד הראשי ממלאה השחקנית הגרמניה הנודעת תנה שיגולה.

מי שרוצה יכול לראות בכך עוד סיפור-אהבה. מי שרוצה יראה בכך תיאור נוסף, מדוייק להפליא, של המציאות היומיומית בגרמניה הנאצית.

בעיניי זהו סרט-אזהרה, שכל ישראלי חייב לראות אותו. הסרט קרוי אהבה בגרמניה, ואפשר היה להוסיף לו כותרת-מישנה: "זהירות! זה יכול לקרות כאן!"

אחת הסצנות המשעשעות בסרט מראה את קציני-הס"ס ועוזרו כשהם מנסים להפוך את השבוי הפולני לבן הגזע הארי, כדי להציל את האשה מאישום של חילול-הגזע. תקנות מיוחדות של היגריד הימלר קבעו נוהל מיוחד לכך. ניתן היה לקבוע כי אדם זר הוא בעצם ארי טהור, בתנאי שיש לו סימנים גופניים מתאימים, כגון שיער בלונדי, עיניים כחולות, צבע-עור בהיר, מיבנה-גוף חסון וכו' וכו'. צריכים היו למלא על כך טופס מדוייק.

הצופה הישראלי צוחק בכל לב לשמע הוויכוח המגוחך סביב השאלה "מיהו ארי", ואינו מרגיש שאין שאלה זו יותר או פחות מטומטמת מאשר השאלה "מיהו יהודי". מי גוייר כהלכה ומי מגוייר לחומרה, מי הוטבל, למי הוקרס, מי נימול כך או אחרת? אם ישללט במדינה מיישר נוסח מאיר כהנא או אורי זוהר, יהיו חיייהם וזכויותיהם של בני-אדם תלויים בקישקושים אלה. כמו שהיה שם.

תורת-הגזע השטותית היתה תורת-המדינה ברייך השלישי, ועל פיה התנהלו החיים. הוקמו מכוני-חקר חשובים, ובהם פרופסורים מלומדים, כדי לקבוע את הכללים למימושה. הסרט מראה כיצד נתקפים גרמנים פשוטים בבחילה אמיתית בראותם אשה גרמניה המנשקת פולני. בעיניהם היה זה טיבעי שפולני כזה ייתלה, ושגרמניה כזאת תישלח למחנה-ריכוז.

כיום קובעים סיקרי דעת-הקהל כי 4% של הציבור הישראלי מוכנים להצביע בעד אדם התובע להטיל חמש שנות-אסור על אשה יהודיה המקיימת יחסים עם ערבי, ויש להניח כי האחוזים אמיתיים גבוהים יותר. אנשיו של כהנא מתכננים פעולות-טרור נגד ערבים המקיימים יחסים עם יהודיות.

גם אצל יהודים טובים, ליברליים ומתקדמים, מעוררות המילים "גישואי תערובת" להחלה אמיתית. הרעיון שענייני-האישיות, האהבה והנשואין כופפים לאמות-מדינה של רת או גזע אינו זר לישראלים. הוא מעוגן בחוק הישראלי.

ישראלי אופטימי, המאמין כי עם נורמלי כמונו אינו יכול להירבק כטריוף הפאשיסטי, יהיה מהורהר מאוד בצאתו מסרט זה.

הסופר הגרמני והבימאי הפולני אינם אוהבים את הגרמנים. הטיפוס של הגרמני המצוי, "האיש הקטן" בעיירה, מתואר כאור שלילי, כמעט אכזרי. אך אין זו תמונה רדודה. כלל וכלל לא.

קציני-הס"ס, למשל, מופיע באור כמעט סימפאטי. הוא מנסה להציל את האשה ואת הפולני, מבלי לסכן את עצמו. כשאינו מצליח בכך, הוא מרגיש את פקודתו של הימלר, שעל פיה יש לתלות את האשמים, אך אסור להתעלל בהם.

רופאי-העיירה מנסה גם הוא לנהוג בהגינות, אך מבלי לסכן את עצמו. גבול ההעזה שלו מתבטא באמירה, כחצי-פשה, שאולי הפולני אינו מכיר בכך שהגרמנים הם גזע-אדוניים.

הבעל הנבגד מנסה להציל את אשתו. כשהוא ממרר בככי, הוא מתחנן לפני אישה-ס"ס להשתדל למענה.

רמותו של הגרמני המצוי, "הטוב" מגולמת על-ידי חייל החוזר

* נוסאת שלט-ההוקעה, פילגש של פולני.